

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, 's-Gravenhage; Dr K. Fernhout, Vreeland; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Lo, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr A. Ringnald, Ermelo; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dordum; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Stukken voor de Redactie zende men aan den secretaris der Redactie:

Dr C. TAZELAAR, 2e Comst. Huygensstr. 77, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned-Indië f6.— per jaar.
Advertentie: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Opvoedings-onnatuur. IV. — Uit de Schrift: Ruths geloofsbeoefening. (Ruth 2:2 en 3.) — Kerkelijk Leven: Chilaime afgewezen. Calvinistenbond. Van telegrammen. Gescheerde onderscheidingen. (Slot.) — Literatuur en Kunst: Van niet-verguldde waarheden. — Het Boek v. d. Week: De Afschieding in haar wording en beginperiode. — Uit de Historie: Uit de oude doos. I. — Vakwetenschap en Praktijk: Psychische Hygiene. III. (Slot.) — Muzikale Kroniek: Jan Zwart. — Perschoon. — Correspondentie. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

(In de laatste drie artikelen over het onderwerp „Opvoedings-onnatuur“ in den vorigen jaargang wezen wij erop, dat noch de oudere opvoedingswijze gecaricaturiseerd, noch de nieuwere geïdealiseerd mag worden.)

Een al te vrije opvoeding is in strijd met de natuur van het kind, die leiding en binding vraagt. De drang naar zelfontplooiing gaat vergezeld van de neiging tot zelfhandhaving. Deze neiging tot zelfhandhaving moet worden beperkt en dienstbaar gemaakt aan verkregen goed.

Wel moet het kind vrij zijn, maar dan vrij in den goeden zin. Het kind is niet vrij in de dingen, waarover het wil denken, niet vrij in de daden, die het wil doen, maar het kind behoort wel, bij de leiding, die het ontvangt, zich vrij te kunnen ontwikkelen met dien verstande dan, dat er niets gedaan mag worden tegen den wil van de ontwikkelingswetten, waar het kind, die door God Zelf zijn gesteld.

Doordien nu met deze eischen geen rekening gehouden wordt, dreigt de opvoeding te denatureeren.

Dit korte overzicht geven wij met het oog op het feit, dat met dit nummer een nieuwe jaargang aanvangt en de nieuwe abonnees op die wijze gelegenheid hebben in hun gedachten het volgende te doen aansluiten bij het voorafgaande.)

Opvoedings-onnatuur.

IV.

Er komt in den laatste tijd een sterke neiging bij de ouders om de kinderen vroeg groot te vinden. In het algemeen hebben de ouders van dezen tijd meer oog voor de deugden dan voor de gebreken hunner kinderen.

Dat is het ééne gevaar.

En het andere gevaar, dat er vlak naast ligt, is dit: de ouders hebben het te druk of zij zijn te weinig ijverig of te weinig plichtsgelukkig om hun kinderen rustig en kalm op hun gebreken te wijzen.

Er wordt nog wel eens gesmaagd. De ouders zijn wel eens kwaad. Zij ergeren zich wel eens. Maar dit alles is eigenlijk waardeloos in de opvoeding. Een vader, die zich ergert, een moeder, die nijdig wordt, het zijn precies niet de geschikte opvoeders die het kind noodig heeft.

In de eerste plaats, zeiden wij, vinden de ouders hun kinderen veel te vroeg groot.

Zij letten veel meer op de deugden dan op de gebreken van hun kinderen.

Gevolgd daarvan is, dat van jongs af aan heel sterk met de wenschen van het kind wordt gerekend.

In de opvoeding in menig gezin heerscht het kind vrijwel onafgebroken.

En waar men inzielt, dat dit niet goed is, daar ontstaat vaak de toestand van de botsing tusschen den wil van het kind en den wil van de ouders.

En bij deze botsing wordt dan de wil van het kind als macht tegenover den wil van de ouders gevoeld.

Het kind is dan één en de ouders zijn één (indien ook altijd maar één — soms zijn de ouders twee).

Bij zulk een botsing is echter de idee van opvoeden al weg, zoodra de ouders ook maar een oogenblik de instelling hebben, alsof de wil van het kind een gelijkwaardige opposant is tegen hun wil. Evengoed als de idee van de opvoeding verdwijnt, zoodra de ouders boos worden, zich driftig maken, kribbig zijn of onbeheerscht uitvallen.

Maar daarover straks nader.

Deze toestand hangt echter ten nauwste samen

met het feit, dat vele kinderen aanvankelijk over het paard getild worden. Heel veel ouders bemoeien zich veel te veel met de kinderen. Een kind is voor hen een schoothondje dat kunstjes doet, een papegaai die aardige woordjes zegt, een poesje dat leuk speelt, een stukje speelgoed waarmee zij zich vermaken, een beetje kostbaar bezit, waarmee zij pronken — en met dat al wordt bij zulk een levenshouding het kind in den grond bedorven.

Onze christen-ouders hebben te bedenken, dat ook hun kind een zondig kind is, in welks hart de ongerechtigheid woont. Zij hebben te bedenken, dat hun kind een kostelijke gave Gods is, die zij echter niet in de eerste plaats ontvingen om er zelf zich aan te goed te doen, maar een gave, die hun de dure verplichting oplegt om dit kind op te voeden tot een mensch Gods.

Zeker, de Geest Gods moet die opvoeding zegenen. Maar evenzeer is het waar, dat zij hebben op te voeden alsof het van hun opvoeding afhangt. Hebben wij niet als christenen in alle werk met de diepste afhankelijkheid, maar tegelijkertijd met de grootste nauwgezetheid en met den grootsten ijver bezig te zijn? En waar dat geldt van alle werk, zou het dan niet bovenal gelden van die wonderlijke opdracht die God geeft: menschen-kinderen op te voeden tot den dienst en de vrees Gods?

En juist het pronken met een kind, het wijs zijn met een kind, bedorft zoo ontzaglijk veel, zoodra het kind het zelf gaat merken.

Zoodra het kind het gaat merken — dat kan al heel jong zijn. Veel ouders denken, dat eerst omstreeks het derde of het vierde jaar het kind bewust gaat meeleven. Aangenomen, dat dat juist is (de meeste kinderen leven reeds jonger bewust mede), dan nog houdt dit alles geen rekening met de onbewuste factoren. Onbewuste factoren, die menigwerf van veel groter invloed zijn op het latere leven, dan enkele feiten, waarvan de ouders dachten, dat zij bewust beleefd werden en waarvan zij dachten, dat zij grooten indruk hadden gemaakt.

Men kan met gerustheid zeggen, dat de verhouding van de kinderen tegenover de ouders reeds bepaald wordt door gedragingen van de ouders in de tweede helft van het eerste levensjaar van het kind. Hoogstwaarschijnlijk zijn zelfs reeds de invloeden vanuit de tweede en volgende levensmaanden van blijvende beteekenis. In ieder geval — het moge al dan niet vaststaan, dat het steeds zoo is — is toen wel met stelligheid bewezen, dat gebeurtenissen uit de allereerste levensmaanden hun invloed in het latere leven kunnen doen gelden.

Van jongs af aan moet een kind zoo veel mogelijk ongestoord zich kunnen ontwikkelen. Dit beteekent niet alleen, dat men het kind niet dient te storen bij het spel tenzij dan dat het hoog noodzakelijk is, het beteekent ook, dat in overeenstemming met hetgeen vroeger werd uiteengezet de ouders bereid moeten zijn, de ontwikkeling van het kind te leiden naar waar het kind aan ouderlijke leiding behoefte heeft.

Opvoeden vereischt, dat men van jongs af aan het kind veel zorg besteedt, zonder nochtans het kind met zijn zorg te belasten en te beladen.

Zulk opvoeden is echter ernstig werk. En dit is wel de groote kwaal van de opvoeding van dezen tijd: de ouders, vooral de jonge ouders, zijn veel te weinig ernstig.

Zeker, ik weet wel, onze moeders hadden toen zij 25 jaar waren kapothoedjes op. Dat hoeft niet. Maar vele van de tegenwoordige jonge moeders zijn al te graag de fleurige dartele jongemeisjes, die een plezierige speelpop hebben in haar kind, die met het kind pronken, die om het kind lachen, die met het kind plezier maken, zonder dat zij daarbij bedenken, dat zij tegenover het kind ook zoo hebben te zijn dat het kind eerbied voor moeder kan hebben.

Maar wat komt er van dat eerbied afdwingen terecht?

Hoe menige moeder in onzen tijd denkt niet in de eerste plaats om eigen genot, om datgene, wat zij zelf gaarne wil? En wanneer haar kind niet vlug genoeg wil inslapen wanneer zij uit wil, wordt moeder geprikkeld en het kind zenuwachtig; dan wordt het met het kind nog erger en moeder wordt boos; en er komt een verzet bij het kind, 'la! moeder wijt aan de koppigheid van het kind of aan de ondeugendheid van het kind; een verzet, dat in wezen echter niet anders is dan het leel natuurlijke verzet van het kind tegen de opvoedings-onnatuur die het beleefd.

Veel te vroeg groot zijn ook de kinderen zoodra zij tegen het einde van de schooljaren komen. Gelukkig niet in alle gevallen, maar wel zeer dikwijls is het zoo, dat men het kind, als het maar eenigszins neiging heeft om de allures aan te nemen van een volwassen mensch, ook als volwassen beschouwt. Niet alleen doordien men het in velerlei opzicht een gewichtigheid toekent, die het stellig nog niet bezit, maar doordien men het kind naar de oogen begint te kijken en zoo heel gaarne de wenschen van het kind belangwekkend en gerechtvaardigd acht.

Laten verstandige ouders toch begrijpen, dat het voor een kind bijzonder slecht is om zoo vroeg groot te wezen. Onze vaders hadden zulke wijze spreekwoorden, al waren die dan ook niet altijd zoo zoeteijk als men tegenwoordig graag een spreekwoord hoort: „Vroeg rijp, vroeg rot, vroeg wijs, vroeg zo!“

Daarnaast geldt toch altijd nog de ernstige vermaning, dat het rijpse moet worden gebogen als het jong is.

Veel ouders, die als hun kinderen 16 of 17 jaar zijn steen en been klagen, dat zij hun ontgroeid zijn, vergeten, dat het hun eigen schuld is, dat het rijpse als een starre stronk scheef groeit, omdat zij het rijpse zoo verschrikkelijk belangwekkend vonden toen het begon uit te schieten.

Ieder verstaat, dat hetgeen wij zeiden met talloze voorbeelden zou zijn uit te breiden.

Het te weinig beheerscht zijn van de ouders komt ook daarin uit, dat er, nadat er te veel toegegeven is aan de grillen van het kind, dikwijls een botsing ontstaat tusschen den wil van het kind en den wil van de ouders. Geheel ten onrechte.

Immers de wil van de ouders en de wil van het kind zijn allermintst gelijkwaardige grootheden gelijk wij zeiden. De ouders moeten steeds zorgen, dat datgene, wat zij willen met hun kinderen en voor hun kinderen, steeds door hen bewust gevoeld wordt.

En dat bewuste willen moet steunen op inzicht; inzicht in de situatie met het kind en inzicht in den aard van het gebod.

Maar de wil van het kind is niet een gelijkwaardige opposant. Het kind wil, maar wil dan zonder gezag, wil zonder recht, wil zonder het bewust najagen van het goed.

Wanneer het in de opvoeding zoo ver is, dat de ouders met hun kinderen moeten gaan overleggen of, nog erger, moeten pogen te komen tot een compromis, dan is het al heel erg.

Dit beteekent natuurlijk niet, dat de ouders niet met hun kind mogen praten. Dat zij niet met het kind mogen redeneeren over datgene wat het kind wil. Er is natuurlijk geen enkel bezwaar tegen, dat men het kind tracht te overtuigen van ongelijk. Dat men het kind inzicht probeert bij te brengen omtrent het verkeerde van zijn streven. Dat laatste zal in de meeste gevallen zelfs eisch zijn. En de redeneering zal natuurlijk rekening houden met den leeftijd van het kind.

Maar de ouders gaan bij dit overtuigen steeds uit van de gedachte, dat zij natuurlijk de verantwoordelijke opvoeders blijven en dat het apriori vaststaat, dat het kind hun wil volbrengt.

Hun wil.

Hier komen wij op een punt, waar zeer veel

wordt gezondigd. De wil van de ouders mag nooit betoekenen de gril van de ouders, mag nooit hetzelfde zijn als de oogenhlikkelijke wensch of de begeerte van de ouders, wijl gril, wensch of begeerte slechts voortkomen uit een tijdelijke situatie, uit zucht naar genot, uit behoefte om nu van het gezeur af te zijn of wat dan ook, dat zuiver tijdelijk en enkel menscheelk is.

Zeker, er is geen enkel bezwaar tegen, dat moeder wanneer zij vermoed is tegen de kinderen zegt: „Moeder is vermoed, nu moeten jullie eens wat rustig zijn“; de aard van de liefde brengt mee, dat zoo iets geschieden kan, zoo iets geschiedt.

Maar het is verkeerd, dat vader, wanneer hij in een spannend romannetje zit te lezen en de kinderen vragen om inlichtingen over een boek, waar zij mee bezig zijn, of over een bericht in de krant, zijn jongens toesnauwt: „Houdt op met zeuren en laat me eens rustig lezen“. Het is verkeerd, dat vader, omdat hij nu eenmaal nog een brief posten wil, te laat aan tafel komt en als de kinderen dan wat gehaast doen, omdat zij te laat op school dreigen te komen, die kinderen bestraft, omdat zij zoo haastig zijn: „zij kunnen niet eens meer op vader wachten“.

De wil van de ouders moet altijd verweven liggen in den wilende orde Gods voor het leven.

Maar daarnaast volgt dan ook, dat de ouders hun kinderen weer zoo moeten opvoeden, dat zij ook zelf weer leeren offeren. De ouders moeten niet anders willen dan het karakter van hun kind zoo vormen, dat zij zelf mogen verwachten, dat hun kind een mensch Gods worden zal.

Zal dit echter gebeuren, dan moeten de ouders het offeren kennen. Het offer op allerlei wijzen.

Er zijn wel Gereformeerde gezinnen, waar vader 'smorgens elken morgen weer langer dan een kwartier bidt voor het ontbijt; en wanneer dan de kinderen die naar school moeten, wat gaan schuifelen of hoesten of door hun oogspelen gluren naar de klok, dan worden die kinderen straks hard gestraft. Maar zou hier inderdaad vervulling zijn van den wil Gods in verband met deze omstandigheden? Er zijn wel ouders, die van hun kinderen eischen, dat zij 's Zondagsavonds luisteren zullen, als door vader, terwijl de heele familie rondom den disch zit, eerst de heele „Heraut“ en dan de heele „Reformatie“ hardop wordt voorgelezen. Het is mij bekend, dat zoo iets in den jare 1933 althans in twee families geschiedt. Bij dit voorlezen zijn jongens van 10 en 12 jaar, meisjes van 8, 11 en 13 jaar. De heele operatie duurt, als vader ten minste over het niet altijd even klare proza niet al te vaak struikelt (de andere vader slaat moeilijke woorden maar over, daar geldt het dus: hoe moeilijker proza hoe beter) precies drie uur en twaalf minuten, zoo vertelde mij één der zoons.

Zeker, ik wil niet ontkennen, dat er iets moois ligt in de gedachte, die aan zulk doen ten grondslag ligt. Maar toen geloof ik niet, dat hier de wil van den vader goed is. „Het hart eens wijzen zal tijd en wijze welen“. En wanneer wij dat bedenken, dan verstaan wij ook, dat er een tijd is om zelfs met het lezen van voortreffelijke kranten op te houden, wanneer wij lezen willen voor al onze familieleden tegelijk.

Men vergeet niet, dat het oprecht vromer kan zijn met zijn kinderen wat te gaan stoeien of wat te gaan wandelen dan 's Zondagsavonds van klokke half zeven tot twaalf minuten over half tien zware lectuur te lezen om dan de kinderen na een lang avondgebed in bed te stoppen.

Het is niet vroom om den Zondag te ontheiligen met zijn kinderen. Maar het is evenmin vroom om den Zondag voor de kinderen ongenietbaar te maken. Ook hier zie men het licht Gods over het leven en erkenne men de rechte verhouding tusschen natuur en genade.

J. W.

UIT DE SCHRIFT

Ruths geloofsbeproeving.

En Ruth, de Moabitische, zeide tot Naomi: laat mij toch in het veld gaan, en van de aren oplezen, achter dien, in wiens oogten ik genade zal vinden. En zij zeide: Ga heen, mijne dochter! Zoo ging zij heen, en kwam, en las op in het veld, achter de maaiers; en haar viel bij geval voor, een deel van het veld van Boaz, die van het geslacht van Elimelech was.

Ruth 2:2 en 3.

't Was voor Ruth een pijnlijke beproeving van haar geloof, dat, toen zij met Naomi in Bethleem was aangekomen, niemand zich hun droevig lot aantrok. Zij had de goden en het volk van Moab verlaten voor den God en voor het volk van Naomi. De jeugdige bekeerlinge had zulke goede verwachtingen gekoesterd van den omgang met Bethlehems bewoners.

Doch zij kwam met het volk van Naomi bedrogen uit. Van niemand hebben zij in het eerst vriend-

schap of hulp ondervonden. Zeker heeft dit haar teleurgesteld en bedroefd. Toch zuchtte zij niet in zichzelf: „Was ik maar in Moab gebleven“. Neen, zij heeft, toen zij Naomi volgde, niet slechts betuigd: „uw volk is mijn volk“, maar ook: „uw God is mijn God“. En op dien God verliet zij zich geheel, nu de menschen haar teleurstelden.

Zij zat niet klagend ter neer. Ook dacht zij niet: „Ik zal het maar stil afwachten, want de Heere zal toch wel voor ons zorgen“. Een christen behoort in den nood wel op God te vertrouwen, doch stil afwachten mag alléén, zoo hij zijnerzijds de middelen met ijver heeft betracht. Het geloof sluit alle lijdelijkheid uit.

Ruth is daarvan een schoon voorbeeld. „Laat mij toch“, zoo sprak zij tot haar schoonmoeder, „in het veld gaan, en van de aren oplezen“. Een verzoek, dat van hartelijke liefde en kloekmoedige zelfverloochening getuigt. Zij was een weduwe, die goede dagen gekend had. En dan nu in dat vreemde land zich te begeven naar het veld, om, te midden van het woelig landelijk bedrijf, het zeer moeizame werk te doen van de armen en geringen, daar behoorde moed toe. Ruth schaamt zich echter haar armoede niet.

Op zóó vriendelijken toon, doet zij haar voorslag, alsof haar een dienst werd bewezen, als zij van Naomi verlof kreeg om te gaan.

Ruths stille, nederige, dienende liefde is voor alle jonge menschen een loffelijk voorbeeld. Zij was geen jong meisje meer, doch reeds een weduwe van gezetten leeftijd. Ongetwijfeld strekt haar gedrag menigeen tot beschaming — en veroordeeling. Zij betoonde jegens haar schoonmoeder kinderlijke liefde en hoogachting. Niets doet zij zonder eerst Naomi's toestemming te vragen. Van zelfverheffing is zij vreemd. Nederigheid en ootmoed sieren haar.

In onzen tijd is het met den eerbied en vrees voor de ouders in vele gezinnen treurig gesteld. Vele jongelieden doen alles op hun eigen hand, zonder vader of moeder te raadplegen. Zij volgen hun eigen wil, soms vlak tegen den wil hunner ouders in. In menig huisgezin zijn de rollen haast omgekeerd, zoodat niet de kinderen de goedkeuring der ouders vragen, maar de ouders die der kinderen. Een rechtgeaard kind zal vader en moeder niet op zijde schuiven, noch veel minder hun den voet dwars zetten.

Ruth sprak: „uw volk is mijn volk, en uw God mijn God“; dit is tegenwoordig, helaas, in vele gevallen heel anders. „Mijn geloof is wat anders dan uw geloof“, durft menige dochter zeggen tot haar moeder. „Uw God is mijn God niet meer“, vermeest zich menige zoon aan zijn vader te declareren. Vader en moeder gelden maar al te vaak voor achterlijken, die het tot de moderne ontwikkeling van verre niet gebracht hebben.

Ruth toont zich nederig en ootmoedig.

Ootmoed erkent eigen zwakheid en geringheid. Zij is een der schoonste sieraden van de jeugd. Ook een der beste teekenen ten goede. Zij doet ons diep buigen voor 's Heeren grootheid en majesteit, en leert ons jegens onze medemenschen de plaats innemen, die ons betaamt. Dwars tegenover den hoovaardigen, vaak trotschen geest van dezen tijd, roept de Schrift: „Zijt met ootmoedigheid bekleed“.

Hoe schikt Ruth zich gewillig in haar nederige omstandigheden. „Laat mij aren oplezen“, zoo vraagt zij —, „achter dien, in wiens oogten ik genade zal vinden“. Als vreemdelinge en als arme weduwe had zij een dubbel recht, achter de maaiers aren op te lezen. Toch gaat zij uit als om een gunst te ontvangen. Zij denkt niet: „niemand mag dat mij weigeren. God geeft er mij recht op, en nu is het de plicht van de menschen, mij dat te geven“. Een arme, die zoo redeneert, sluit allicht 't hart van den weldoener voor zich toe. Ruth is een arme en zij spreekt smeekingen. Ofschoon zij het recht kent, dat zij er van Gods zijde op heeft, beschouwt zij het toch als een weldaad als menschen het haar geven. Ook is het zich vergenoegen met de nalezing niet van dezen tijd. Mengeen eischt thans, dat de landman heel zijn akker met de armen zal deelen.

Ruth gaat heen. Waarheen? Dat weet zij zelf niet. Toch loopt zij niet in den blinde. Blijkbaar steunt zij op Gods voorzienigheid. De geloovige wordt op zijn weg gesterkt door de overtuiging: de Heere regeert op elke plaats en in ieder oogeblik van mijn leven. Alle dingen gaan naar Zijn wijze beschikking. In den weg harer stille gehoorzaamheid aan Zijn ordinarities maakte God Ruth voorspoedig. „En haar viel bijgeval voor, een deel van het veld van Boaz“. „Bij geval“, zoo spreekt de Heilige Schrift, als zij de dingen noemt, zooals de mensch ze beziet. Ongemerkt komt Ruth op Boaz' akker terecht. Gods voorzienige leiding richtte echter haar schreden. Wat hier toeval wordt genoemd, is inderdaad een betooning van 's Heeren trouwe zorg. Ook, ja menigmaal, juist de kleine en geringe omstandigheden in ons leven, zijn schakels van groot gewicht, waardoor wij verbonden worden aan wat God in Zijn raad en welbehagen over ons besloten heeft. Ruth begeeft zich in stille gehoorzaamheid in 's Heeren weg. Wat voor haar besef louter geval was (zij wist niet aan wien dat veld toebehoorde), blijkt zeer bijzondere leiding Gods. Naar Boaz werd hier alles heen geleid; eerst

naar zijn akker, straks naar zijn huis. Gods voorzienigheid richtte haar schreden toen zij zelf niet wist, waar zij ging. Wat naar ons oordeel bijgeval geschiedt, is vaak onmiddellijk verwant aan het wonder. In het wonder doet God groote dingen langs onmiddellijken en bovennatuurlijken weg. Bij wat wij gevallic plegen te noemen, doet de Heere vaak wonderen door middel van de meest gewone en alledaagsche dingen, die eerst aan onze opmerkzaamheid ontgaan, en later blijken toch zoo hoogst opmerkelijk te zijn. Ook dit toeval zal straks de wonderen Gods heerlijk openbaren: de Moabitische arenleester is bestemd, de stammoeder van den Immanuel te worden. Door wie getrouwd is in het kleine, mag grootelijks de zegen des Heeren worden verwacht. Wie wandelt in den weg van stil gelooven en nederig dienen, zal ervaren, dat het leven niet is een spel van louter wisselvalligheden en willekeurigheden, maar veeleer de uitkomst van Gods trouwe leiding en vaderlijke liefde. En dan ligt voor ons verhelderd oog het wonderbaar groote dikwijls onmiddellijk naast het oogenschijnlijk zeer kleine en geringe.

Zoo weeft de Heere in ons leven van-alen-dag, midden door het gewone en kleine van ons weder-varen, den gouden draad Zijner genadige voorzienigheid. Op verrassende wijze blijkt dan, dat er een wonderbare en hoogere orde is in wat ons eerst enkel verwarring toescheen. Dan staat voor ons verwonderd oog de tijd van zware beproeving als een tijd van machtige en zegenrijke opvoeding.

Heemstede.

J. P. TAZELAR.

KERKELUK LEVEN

Chiliasme afgewezen.

De Chr. Geref. Kerk heeft, naar men weet, het chiliasme van Ds Berkhoff afgewezen. En dat met eenparig gevoelen.

Het zou op zichzelf de moeite loonen, het rapport eens na te gaan, en de besprekingen te overzien, die tot de gevallen beslissing geleid hebben. Er was hier en daar in de discussies iets, waarin wij nog niet een duidelijk, zich zelf doozichtig, theologisch denken aan het woord komen zagen. Niet het minst in die passage, waarbij men de betekenissen van het woord „idealistisch“ nog weer eens voor de zooveelste maal met een ééndags-betekenis vermeerdert heeft, toen het ging over „idealistische“ bijbelbeschouwing, en meer van dat fraais. Ook over het feit, dat Ds Berkhoff zelf mee besliste, en zijn „mandaat“ behield, ware te spreken.

Maar we laten die dingen liever voor wat ze zijn. Hoofdzak is, dat we ons volkomen vereenigen kunnen met de uitgesproken gedachte, dat het chiliasme zich niet verdraagt met de gereformeerde belijdenis, dat het in de kerk niet dient te worden geleerd, omdat er heel wat aan vast zit, dat voor de kerk en voor de theologie en voor de ontwikkeling van de heils- en openbarings-geschiedenis funest is.

Intusschen is Ds Berkhoff heengegaan, heeft zelf, zonder nog af te wachten, welke conclusies men praktisch uit de aangenomen beslissing trekken zou, zijn stoel onbezot gelaten (of zijn secundus toen haastig is opgeroepen, weten we niet), heeft verklaard, de Chr. Geref. Kerk niet meer te kunnen houden voor de „zuiverste openbaring van het lichaam van Christus“, en is daarna gegaan naar de Ned. Herv. Kerk. Blijkbaar houdt hij deze dus voor de zuiverste openbaring, of geeft hij het zoeken daarnaar op, of tracht hij haar te verkrijgen met behulp van het systeem der leervrijheid, zoover dat binnen de Hervormde Kerk hem ruimte geeft voor spreken.

Overigens doet het ons onaangenaam aan, dat hij in zijn blad de theologische kwestie afhandelt, vooralsnog, met het afdrucken van particuliere correspondentie, waarvan men zóó maar den auteur weten kan (tot zelfs van particulieren, die b.v. in Engeland toeven) toe, en dat hij weer eens het nare woord „rechters“ laat drukken, als het erom gaat, de synode te oordeelen, die zijn theologisch en kerkrechtelijk standpunt (inzake het leeren van het 1000-jarig rijk) niet aanvaarden wilde. Rechters? Maar hij heeft zelf mee mogen beslissen, en mocht zijn stoeltje houden, en heeft niet eens afgewacht, welke conclusie men praktisch trekken zou ten aanzien van zijn persoon en ambt.

Maar wij kennen dat woord: het is dan ook één der succesrijkste voor wie er behoefte aan heeft, het gereformeerde kerkrecht uit te pluizen, zoolang hij nog de kans ziet, er een proces-voordeeltje mee te behalen, doch het te nogeeren, wanneer dat werk hem niet heeft geholpen.

K. S.

Calv. nistenbond.

In de rubriek „Perschoon“ hebben we reeds geciteerd, wat Dr J. van Lonkhuyzen heeft geschreven over zijn poging, om den Calvinistenbond den calvin. tischen kant uit te doen gaan, tot wering van de in zijn bestuur reeds dadelijk opgenomen

oncalv
om ha
viniste
men z
Sinc
deeling
over p
van ee
Maar
het v
Lonkh
van b
zich la
het in
de z
Hoe
Prof
hij de
dende
buiten
ren I
inwint
tot li
spreke
was, d
zijn le
niet-ca
menten
eenvou
Nu
„Hert
ondert
waarn
stuu
was li
had te
der ve
ring v
den v
eens v
kunt le
zee ge
hebt
vinism
Daa
nien
schare
de dru
na Mi
roep
den C
neen?
licht t
en wi
colleg
pactem
kan, al
En te
het pe
te verg
dage,
blijken
door d
ding v
ters g
zijn, d
haar k
leer, m
beweert
Is b
dankge
node l
eons e
zing v
verzek
drie
aanzien
bleven
Dr J.
handel
de Ger
afwijkt
We v
want v
aangen
welke
niet-syn
bedoeld
trekand
Middell
parade
leider-o
nog v
kerken,
beleden
waarhe
voor or
heid zie
moet, j
Wij l
maar, v
ding wo
ik vria
naar ve
wien g
den zóó
weer o
woord t
a een
tegenov